

Původ propolisu

Surový propolis

Surový propolis na sítu

Včely sbírají na stromech pryskyřici, do které přidávají výměšky svých žláz. Do úlu propolis nosí v rouskách na zadních nohách - podobně jako pyl.

Včely používají propolis ve dvou základních formách:

- řídký na natírání stěn a jiných částí úlu - zejména z desinfekčních důvodů

- hustý na tmelení skulin či zmenšování vletových otvorů - pro izolaci hnízdní dutiny

Kromě toho umí propolisem pokrýt celé tělo vetřelce, který se dostal do úlu, ale ven již ne. Aby zabránili rozkladu jeho těla, doslova jej mumifikují.

Samotné (celosvětově využívané) slovo **propolis** pochází z řečtiny: *pro* = před, *polis* = město. České výrazy *smoluňka* či *dluž* se příliš nepoužívají. Maximálně ještě *včelí tmel*.

Složení propolisu

Je různorodé.

To jediné, co se dá říci s naprostou jistotou. Jinak propolis obsahuje stovky rozličných látek - pokaždé ale v jiném zastoupení. Podle druhu rostlin, kde jej včely nasbíraly, se rozlišují i druhy propolisu.

Nicméně pokaždé je propolis silně antimikrobiální, brání v rozvoji i houbám a plísním.

Nestejnorodé složení propolisu komplikuje jeho lékařské využití - je obtížné jej standardizovat. Řeší se zpracováním velkého množství od mnoha včelařů.

V teple je propolis vláčný a lepkavý, v chladu křehne.

Propolis se velmi **dobře rozpouští v etylalkoholu**; ve vodě naopak velmi špatně.

Zpracování propolisu

Propolis lze ze včelstva získávat v zásadě dvěma způsoby:

- z rámků - zejména na rámcích v horním nástavku je téměř vždy vrstva propolisu, kterou včely izolují škvíru mezi horní loučkou a stropem. Seškrábnutím rozpěrákem lze tak snadno tento propolis odebrat. Pozor je potřeba dát na dřevěné třísky, mrtvolky včel a jiné nečistoty.
- ze sítí - včelař pod strop úlu vloží síť s malými oky, kterou včely rády zatmelí. Tu poté vyndá, v mrazáku nechá zkřehnout a přetažením přes hranu stolu vyloupe čistý propolis.

Skladujeme v temnu v uzavřeném obalu.

Využití propolisu

Surový propolis

Při bolestech zubů nebo na bradavice - nalepí se kousek propolisu na postižené místo.

Tinktura

Do minimálně 60% lihu vložíme co nejvíce rozdrobený propolis (přibližně pětinu až polovinu objemu lihu). Velké hrudky propolisu předem zmrazíme a zkřehlý snadno roztlučeme na menší části. Silnější líh je lepší.

Necháme vyluhovat několik dnů až týdnů.

Občas protřepeme (čím častěji, tím lépe). Scedíme přes látku do malých lahviček.

Skladujeme v chladu a temnu.

Tinkтуру lze využívat k desinfekci. Pár kapek přidanych do vody zpomalí její zkažení.

POZOR - žlutá barva tinktury se špatně odstraňuje!

Mast

Ve vodní lázni zahřejeme na 50 °C lékařskou vazelínu či vepřového sádla a poté vmícháme surový propolis. Množství propolisu může být 20-50 %. Ještě za tepla přefiltrujeme. Taktéž lze využít rostlinný (nejlépe olivový) olej - 2 díly oleje a 1 díl propolisu.

Případně lze vmíchat do vazelíny nebo sádla pětinu množství propolisové tinktury. Alkohol se ještě zatepla odpaří.

Receptů existuje celá řada - nejvíce jsme jich našli v knize Včelí produkty mýtů zbavené.

U každého receptu využívajícího propolis bývá v literatuře varování před alergickými reakcemi. Byť nikoho takového neznáme a ani jsme o něm neslyšeli, taktéž varování připojujeme: vyzkoušejte nejprve propolisový výrobek na předloktí ať zjistíte, co to s vámi dělá.